Aftale om budget 2020

mellem Venstre, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Marianne Mørk Mathiesen, indgået den 21. oktober 2019.

1. Indledning

Med denne aftale om budget 2020 for Region Syddanmark bygger aftaleparterne videre på regionens stabile fundament og den udvikling og retning, som regionsrådet har fremmet i tidligere aftaler, beslutninger og budgetforlig, og som også kommer til udtryk i regionens pejlemærker.

Aftaleparterne lægger vægt på, at Region Syddanmark bidrager til opfyldelsen af FN's Verdensmål, både som organisation, som ansvarlig for driften af en meget stor del af det samlede sundhedsvæsen og som vigtig spiller indenfor regional udvikling. Indenfor regional udvikling er verdensmålene tæt integreret i den kommende udviklings-strategi, "Fremtidens Syddanmark".

Som led i arbejdet med FN's verdensmål er Syddanmarks klima- og bæredygtighedsindsats særlig vigtig. Det vil manifestere sig i den kommende klimastrategi, der vil udgøre regionens fremadrettede ramme for en ambitiøs klima- og bæredygtighedsindsats.

Aftaleparterne lægger vægt på, at budgetaftalen på en række punkter på sundhedsområdet særligt sigter på at opfylde regionens pejlemærker:

Region Syddanmark er borgernes og patienternes region

Det betyder bl.a.:

- at der med budgetaftalen prioriteres flere indsatser, der skal bidrage til øget lighed i sundhed
- at der afsættes finansiering til første fase af den kommende psykiatriplan
- at der ansættes frivillighedskoordinatorer til at styrke samarbejdet med frivillige.

Region Syddanmark stræber efter at gøre det bedste for borgere og patienter.

Derfor er aftaleparterne bl.a. enige om:

- at indføre MR-scanning ved akut apopleksi for at styrke udredning og behandling ved blodprop i hjernen
- at arbejde med styrkede indsatser og planer på en række områder som fx akutplan, hjerteplan, "den sidste tid" og hovedpineområdet.

Region Syddanmark prioriterer udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Det betyder bl.a.:

- at sygehusenes understøttelse af praksis kortlægges med henblik på vurdering af udbredelses-muligheder og yderligere initiativer
- at de tværsektorielle indsatser i forbindelse med udskrivning af ældre medborgere kortlægges, og der indhentes inspiration fra andre regioner med henblik på at vurdere, om der er potentialer for større/ mere ensartet indsats
- at der afsættes midler til at udbrede nye IV-pumper, bl.a. med henblik på at det bliver lettere for kommunerne at varetage opfølgning
- at der afsættes midler til at udbrede gode løsninger, både tværsektorielt, men også internt mellem sygehusene.

Region Syddanmark spiller en aktiv rolle i forskning, innovation og udvikling

Derfor beslutter aftaleparterne bl.a.:

- at Syddansk Sundhedsinnovation styrkes
- at der afsætter midler til skalering af innovative og nye teknologiske løsninger på tværs af regionen
- at prioritere regionens arbejde med personlig medicin.

Aftale om budget 2020 for Region Syddanmark

Region Syddanmark drives med vægt på klare visioner og spilleregler samt stabil og decentral drift

Derfor indgår det bl.a. i aftalen:

- at Region Syddanmarks finansieringsmodel med populationsansvar, suppleret med målrettet aktivitetsfinansiering, fastholdes
- at teknologibidraget forbliver på de syddanske sygehuse som bidrag til, at disse kan håndtere deres populationsansvar i lyset af den udgiftsopdrift, der følger af den demografiske udvikling m.v. Bidraget kapitaliseres altså som udgangspunkt ikke, men indebærer, at de syddanske sygehuse årligt forudsættes at udvikle og optimere drift og patientbehandling m.v.
- at videreføre en langsigtet økonomisk planlægning og konsolidering
- at sikre finansiering til demografisk betinget udgiftsvækst på 206 mio. kr.

Region Syddanmark er en god arbejdsplads

Med budgetaftalen sættes gang i en række nye tiltag, der skal sikre:

- kompetenceudvikling til medarbejderne, bl.a. i forhold til digitale kompetencer og kommunikation
- en stærkere uddannelsesindsats, herunder i forhold til simulationstræning og styrkelse af uddannelsesansvarlige overlæger.
- at fokus på at ansætte medarbejdere på særlige vilkår fastholdes.

Derudover har parterne bag vaskeriudbuddet indgået aftale om uddannelse og introduktionsforløb.

Budgetaftalen er indgået indenfor rammerne af økonomiaftalen for 2020. Økonomiaftalen indebærer et samlet løft for de fem regioner på 1,5 mia. kr. i 2020. Heraf er 1,0 mia. kr. givet som bidrag til at håndtere de øgede udgifter, der følger af den demografiske udvikling, fx øget behandlingsbehov på sygehusene såvel som i praksis, stigende udgifter til medicin m.v.

I Region Syddanmarks budget for 2020 er der med aftalen:

- **afsat 206 mio. kr. til demografisk betinget udgiftsvækst**
- **afsat ekstra 50 mio. kr. til apparatur**
- **prioriteret nye initiativer indenfor Sundhed for i alt 80 mio. kr., hvoraf 24 mio. kr. er særskilt øremærket psykiatriområdet** (oveni 23 mio. kr. fra finansloven 2019)
- **prioriteret engangsudgifter for i alt 65 mio. kr. indenfor råderummet i driften i 2019**
- **prioriteret personalerettede initiativer for 20 mio. kr. finansieret af merbesparelsen fra det gennemførte udbud af vaskeriydelser, jf. særskilt aftale.**

Hertil kommer udmøntning af midler, afsat på finansloven for 2019, primært til psykiatrien.

På Regional Udvikling prioriteres en række nye indsatser for i alt 15 mio. kr., bl.a. til at understøtte den kommende regionale udviklingsstrategi. Samtidig er der et råderum i 2019 til at påbegynde implementeringen af udviklingsstrategien samt til håndtering af særlige udfordringer på driftsområderne inden for Regional Udvikling.

Regeringen har i starten af oktober fremlagt sit forslag til finanslov for 2020. Aftaleparterne er enige om at gøre status i forlængelse af finanslovens vedtagelse. Skulle der heri være afsat midler til initiativer eller indsatser, som allerede er prioriteret med nærværende aftale, er der enighed om i fællesskab at prioritere de derved frigjorte midler.

2. FN's verdensmål

Region Syddanmark har med budget 2019 igangsat en ambitiøs proces, der sikrer, at regionen kan bidrage til opfyldelsen af FN's verdensmål. Aftaleparterne noterer sig, at der er skabt et godt grundlag for arbejdet med FN's verdensmål og ser frem til, at det bliver omsat til handling.

I forlængelse af budget 2019 har forretningsudvalget stået i spidsen for arbejdet og igangsat og koordineret en proces, hvor de relevante verdensmål er identificeret i de enkelte udvalg. Det har ført til, at der er prioriteret 11 verdensmål, som lægger sig særligt tæt op ad centrale regionale opgaveområder og dermed har størst relevans for regionens arbejde. Der er dermed skabt et stærkt afsæt for, at regionen kan give et markant bidrag til opfyldelsen af verdensmålene.

Den regionale udviklingsstrategi "*Fremtidens Syddanmark* "udgør fremadrettet regionens strategiske ramme for arbejdet med de prioriterede verdensmål. Den nye udviklingsstrategi ventes vedtaget af regionsrådet i april 2020. Aftaleparterne ønsker med "*Fremtidens Syddanmark*" og de kommende del-strategier at række ud til alle interesserede samarbejdspartnere i regionen og dermed skabe den bedst mulige sammenhæng i regionens bidrag til arbejdet med verdensmålene. Det videre arbejde med og opfølgning på FN's verdensmål indenfor driften af sundhedsområdet vil fortsat ske indenfor rammerne af de eksisterende opfølgningsmekanismer i udvalgene på sundhedsområdet.

Den regionale udviklingsstrategi omsætter de 11 verdensmål, som regionsrådet har prioriteret, til en syddansk kontekst. De kommende delstrategier på udviklingsstrategiens indsatsspor vil tydeliggøre, hvordan regionen konkret bidrager til verdensmålene på delmålsniveau. Delstrategierne forventes tilsvarende vedtaget af regionsrådet i april 2020.

Aftaleparterne er desuden enige om, at status og udvikling indenfor strategiens indsatsspor skal følges i en samlet årlig publikation. Denne årlige opfølgning på verdensmålene og strategien skal indeholde en beskrivelse af udviklingen i forhold til udviklingsstrategiens regionale mål, herunder bl.a. i form af nogle få, retningsvisende indikatorer. Den første årlige opfølgning på den regionale udviklingsstrategi forventes ét år efter vedtagelsen af strategien.

3. Klima

Aftaleparterne prioriterer klimaindsatsen højt. Aftaleparterne ser her frem til at behandle et udkast til en regional klimastrategi, som vil omfatte en målrettet indsats med cirkulær økonomi og klimatilpasning samt nedbringelse af udledningerne af drivhusgasser. Et samlet udkast til klimastrategi vil blive forelagt Miljøudvalget og Udvalget for Regional Udvikling i februar 2020 med henblik på vedtagelse i regionsrådet i april 2020.

Region Syddanmark har løbende haft fokus på energi- og miljørigtige investeringer. Således blev der i 2012 ekstraordinært investeret i solcelleanlæg, som samlet dækker 26.000 m^2 og leverer strøm svarende til strømforbruget i ca. 1.100 husholdninger. Tilsvarende opføres i tilknytning til Nyt OUH et solcelleanlæg, som allerede i byggeperioden leverer byggestrøm. Anlægget vil udgøre yderligere et solcelledækket areal på 24.000 m^2 og kommer til at levere ca. 20 pct. af det fremtidige strømforbrug på universitetshospitalet.

Regionsrådet har indenfor råderummet i 2019 afsat en klimapulje på 10 mio. kr. med henblik på at understøtte den kommende klimastrategi bl.a. via øget fokus på regionens eget energiforbrug, herunder i forhold til regionens bilpark og transporter. Puljen udmøntes i forlængelse af vedtagelse af ny klimastrategi og kan i nødvendigt omfang overføres til 2020. Aftaleparterne er enige om, at **puljen forhøjes med 5,0 mio. kr. finansieret indenfor råderummet i 2019**.

Ligeledes er i foråret 2019 afsat en ramme på 300 mio. kr. til at tage hul på regionens klimastrategi, investere i arbejdsmiljø samt fremrykke en række klimaforbedrende renoveringsarbejder. De fremrykkede renoveringer omfatter bl.a. energieffektivisering af ventilation og køl, udskiftning af belysningsarmaturer til LED, varme- og elstyring samt ressourceoptimering af vandforbrug/afledning.

Aftaleparterne ønsker fortsat stor og intensiveret opmærksomhed på regionens eget klimaaftryk og noterer sig, at der er igangsat en række interne arbejdsgrupper indenfor miljø, energi, transport, indkøb og økonomi. Aftaleparterne ønsker i forlængelse heraf at styrke regionens juridiske og kommercielle indkøbs-kompetencer med et årsværk med særlige klima- og miljøkompetencer vedr. klimarigtige udbud. **Der afsættes 0,8 mio. kr. årligt hertil.**

Aftaleparterne ønsker på baggrund af arbejdsgruppernes arbejde, herunder med baseline, mulige mål og mulige indsatser, at accelerere indsatsen således, at der i løbet af 2020 iværksættes flere indsatser på alle regionernes enheder. Dette gælder bl.a. regionens indkøb, bilpark, ladestandere, affaldssortering m.v. Arbejdet med regionens klimaindsats forankres i Forretningsudvalget.

Aftaleparterne ønsker i forlængelse af ovenstående foretaget en klimavurdering i sager, hvor det er relevant.

4. Økonomi

4.1 Langsigtet økonomisk planlægning

Aftaleparterne lægger afgørende vægt på at fastholde en tilgang til budgetlægningen, der er baseret på en holdbar og langsigtet økonomisk planlægning for fortsat at sikre Region Syddanmark en stabil økonomi.

Et centralt mål er at undgå kortsigtede og uhensigtsmæssige "stop-and-go"-situationer og sparerunder. Budgettet skal være robust, så uforudsete/uforudsigelige udsving i udgifterne i det enkelte år kan håndteres.

Aftaleparterne noterer sig, at medarbejdersiden i regionens Hovedudvalg ligeledes finder det vigtigt at fortsætte og fastholde denne linje med økonomisk stabilitet.

Der er enighed om at anvende midlertidige råderum, der måtte opstå indenfor årets udgiftsloft, til at konsolidere regionens samlede økonomi. Regionsrådet forelægges forslag til prioritering heraf – fx til uforudsete udgiftsstigninger, aflastning af driftsbudgettet i kommende år og/eller investeringer i apparatur, it og inventar, klimaforbedringer samt bygningsvedligeholdelse – i forlængelse af de løbende økonomi-rapporteringer.

I 2019 er der et ekstraordinært råderum som følge af forliget med Falck og Bios, hvilket dels giver mulighed for i denne aftale at finansiere en række ekstraordinære initiativer i 2019-budgettet, og dels bidrager til den generelle konsolidering af regionens økonomi, herunder håndtering af udgifter frem mod indflytning på Nyt OUH.

4.2 Håndtering af engangsflytteudgifter m.v.

Indflytningen på Nyt OUH vil være forbundet med meget betydelige engangsudgifter på anslået ca. 530 mio. kr. Udover selve flytningen drejer det sig fx om udgifter til dobbeltdrift i en periode, træning af personale, commissioning og indkøring/validering af systemer.

Jf. aftalen om budget 2019 er med Odense Universitetshospital aftalt en løbende opsparing til dækning af flytterelaterede udgifter. Herudover beholder OUH effektiviseringsgevinsterne på 376 mio. kr. i indflytningsåret.

Aftaleparterne noterer sig, at OUH, Sygehus Sønderjylland og Sydvestjysk Sygehus er i gang med at realisere betydelige effektiviseringsgevinster som forudsat i forbindelse med ibrugtagning af nye sygehus-byggerier. Sygehusene råder over effektiviseringsgevinsterne i indflytningsåret, bl.a. til dækning af engangsudgifter ved ibrugtagning og indflytning. Disse udgifter er af en størrelse, som sygehusene ikke enkeltvis kan håndtere i et enkelt budgetår. I den økonomiske planlægning indgår derfor, at der via regionens centrale rammer sikres en systematisk konsolidering af økonomien på sundhedsområdet samt en periodisering af sygehusenes udgifter for på den måde at tilvejebringe råderum over flere år til de respektive flytteudgifter.

4.3 Dækning af stigende udgifter som følge af demografi, 206 mio. kr.

En væsentlig del af det råderum, der følger af økonomiaftalen, går til at dække demografisk betinget udgiftsvækst. Det gælder fx øget aktivitet på praksisområdet, afregning for meraktivitet på sygehusene, bl.a. for at leve op til patientrettighederne, samt stigende udgifter til medicin på sygehusene og tilskud til receptpligtig medicin. For Region Syddanmark drejer det sig om **i alt 206 mio. kr. årligt**.

4.4 Finansieringsmodel

Aftaleparterne er enige om at videreføre regionens finansieringsmodel i 2020. Modellen indebærer, at sygehusene i udgangspunkt er rammestyrede med populationsansvar. I kraft af dette har sygehusene

ansvar for at sikre udrednings- og behandlingsrettighederne for de patienter (specialevis) i de kommuner, de betjener. Herudover dækkes væksten i udgifter til særlig dyr medicin.

Med økonomiaftalen for 2019 er introduceret et teknologibidrag på 500 mio. kr. på landsplan, som er forudsat tilvejebragt via løbende gevinster ved at modernisere og udvikle opgaveløsningen, bl.a. via ny teknologi, nye behandlingsmetoder og forbedrede arbejdsgange samt effektive indkøb. For Region Syddanmark svarer det til 107 mio. kr.

Jf. økonomiaftalen for 2020 fastholdes gevinsterne på sundhedsområdet som et bidrag til prioritering af bedre behandling og kapacitet og tages dermed ikke ud af det regionale udgiftsloft. Samtidig slås fast, at der er fulde frihedsgrader for regionerne for realiseringen af gevinsterne, herunder for lokale løsninger, at gevinsterne ofte realiseres over en flerårig periode, og at den regionale realisering sker på en hensigtsmæssig måde.

Aftaleparterne er enige om at fastholde teknologibidraget på de syddanske sygehuse som bidrag til, at disse kan håndtere deres populationsansvar i lyset af den udgiftsopdrift, der følger af den demografiske udvikling m.v. Bidraget "høstes" altså som udgangspunkt ikke, men indebærer, at de syddanske sygehuse årligt forudsættes at udvikle og optimere driften, patientbehandlingen m.v.

I finansieringsmodellen indgår, at der fortsat afregnes for meraktivitet på udvalgte områder. Udover de såkaldte garantiklinikker af hensyn til patientrettighederne er det fx områder med usikkerhed om aktiviteten, områder under opbygning o.lign. Sygehusenes indkøbsbesparelser, der udgør en del af teknologibidraget, medgår til finansiering heraf.

Aftaleparterne noterer sig, at der på finansloven for 2019 er afsat midler i perioden 2019-2022 til at nedbringe ventetider på høreapparatbehandling. Regionens andel heraf udgør 5,5 mio. kr. årligt, som indgår i merktivitetspuljen til finansiering af den stigende aktivitet på området, hvor det fortsat er et mål, at der kan gives et tilbud indenfor tre måneder, evt. på regionens garantiklinik.

Regionsrådet fastlægger i december 2019, hvilke områder der i 2020 er omfattet af aktivitetsafregning.

Den hidtidige statslige aktivitetspulje er fra 2019 afløst af en ny nærhedsfinansiering. For at beholde den fulde finansiering skal den enkelte region leve op til mindst tre af de fire mål, der er aftalt i økonomiaftalen Opfyldes færre end tre, skal regionen for hvert manglende mål aflevere 1/3 af finansieringen. For Region Syddanmark svarer dette til ca. 110 mio. kr.

Aftaleparterne noterer sig, at der iværksat følgende initiativer, som bidrager til, at der i Region Syddanmark arbejdes i den rigtige retning for at opfylde de opstillede mål for nærhedsfinansieringen.

- Samme dag under samme tag
- Mulighed for flere ydelser i speciallægepraksis
- Flere telemedicinske ydelser
- Særligt fokus på patienter med gentagne indlæggelser
- Nedbringe antallet af ambulante besøg (KOL og diabetes).

Effekten heraf kendes dog aktuelt ikke som følge af manglende aktivitetsdata efter overgang til det nye landspatientregister LPR3. Jf. økonomiaftalen for 2020 foretages der derfor ikke efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering for 2019.

Aftaleparterne er enige om at fremme det nære og sammenhængende sundhedsvæsen, herunder øget grad af behandling i eget hjem frem for indlæggelse samt etablering af decentrale sundhedstilbud tættere på borgeren. Aftaleparterne noterer sig, at dette ikke indebærer lavere udgifter indenfor det samlede sundhedsvæsen, men bedre service overfor patienterne.

5. Region Syddanmark er klar til fremtidens sundhedsvæsen

Aftaleparterne noterer sig, at det af økonomiaftalen fremgår, at der skal laves en national aftale om fremtidens sundhedsvæsen.

Aftaleparterne konstaterer med tilfredshed, at rammen for regeringens kommende udspil til en sundhedsaftale er et decentralt sundhedsvæsen, hvor regionernes driftsansvar videreføres, og regionerne har afgørende indflydelse og medbestemmelse på sundhedsområdet.

Regionens pejlemærker sætter rammen for udviklingen af det syddanske sundhedsvæsen. Pejlemærkerne er robuste og adresserer de udviklingstrends og paradigmer, der forventes at skulle indgå i den kommende nationale sundhedsaftale.

Aftalen om budget 2020 udmønter en række konkrete indsatser, der bidrager til, at sundhedsvæsenet i Region Syddanmark udvikler sig indenfor de enkelte pejlemærker.

Det syddanske sundhedsvæsen står på et stabilt fundament, og aftaleparterne noterer sig, at den overordnede kurs, der har været gennem flere år, har ført til gode resultater. Der er en generel god patienttilfredshed og en generel god medarbejdertilfredshed, ligesom Region Syddanmark ligger i top i forhold til mange af de nationale indikatorer og mål samt flere andre nationale målinger.

De syddanske pejlemærker flugter med de nationale mål. Og nationale mål og strategier – hvad enten de er en del af økonomiaftalerne eller formuleres af Danske Regioner – er og skal være en del af det strategiske grundlag for videreudvikling af det syddanske sundhedsvæsen. I nærværende aftale igangsættes således en række opgaver, inspireret af nationale aftaler og strategier.

Styrket sammenhæng og det nære sundhedsvæsen er et af regions pejlemærker og en gennemgående prioritering i en lang række udspil og strategier – både i Region Syddanmark og i en række nationale udspil. Aftaleparterne glæder sig over, at der i Region Syddanmark er indgået en ny sundhedsaftale med de 22 syddanske kommuner, som sætter klare og ambitiøse mål for de næste fire år.

Aftaleparterne lægger herudover vægt på, at fremtidens sundhedsvæsen medvirker til reduktion af ulighed i sundhed og til at forbedre børn og unges trivsel. Både den vedtagne sundhedsaftale og udkastet til ny psykiatriplan støtter op herom. Sundhedsaftalen sætter således konkrete mål for reduktion af ulighed, og udkastet til psykiatriplan forventes herudover at igangsætte en række initiativer, som reducerer ulighed i sundhed. I Sundhedsaftalen og den tværsektorielle aftale på børne- og ungeområdet foreligger der anbefalinger og indsatser målrettet sårbare børn og unge.

Aftaleparterne er desuden opmærksomme på, at digitalisering har og vil få stigende betydning i de kommende år. Digitalisering tænkes i denne sammenhæng ikke kun i forhold til nye it-systemer, men også i høj grad i forhold til digitalisering af arbejdsgange og ydelser. Telemedicin, automatisering, kunstig intelligens og data er nogle af nøgleordene i denne sammenhæng. Den vedtagne digitaliseringsstrategi er en god ramme om denne udvikling samtidig med, at nærværende aftale også understøtter udvikling af digitale kompetencer og it-sikkerhed. Ligeledes sikrer aftalen bedre muligheder for at skalere gode løsninger.

Ultimo 2019 forelægges regionsrådet – som led i sundhedsplanarbejdet – forslag til indsatsområder. Forslaget vil dels indeholde indsatser som indgår i nærværende aftale, dels videreføre relevante indsatser for 2019 samt evt. forslag til yderligere indsatser herudover.

5.1 Sundhed

5.1.1 Personlig medicin

Udviklingen og anvendelsen af personlig medicin i behandlingen er i fuld gang. Med personlig medicin målrettes behandlingen til den enkelte patient ved at kombinere et omfattende, patientspecifikt videns-grundlag med detaljeret forskningsviden om patientgrupper.

Region Syddanmark ønsker at være på forkant med udviklingen og kunne anvende de nye muligheder indenfor personlig medicin til gavn for patienterne i regionen.

For at sikre udbredelse af personlig medicin skal den daglige, kliniske anvendelse og de lokale aktiviteter i forhold til udvikling, forskning og implementering understøttes af et regionalt datastøttecenter. Centret skal være omdrejningspunkt for viden og fagligt samarbejde om personlig medicin i patientbehandlingen og således bistå relevant sundhedspersonale i anvendelsen af resultaterne i den kliniske dagligdag.

Der afsættes **5,0 mio. kr. årligt** til driften af et regionalt datastøttecenter med en centerleder og relevante fagfolk (molekylærbiolog, jurist m.fl.). Desuden afsættes i alt **10,0 mio. kr. over to år** til forsknings- og udviklingsudgifter. Sundhedsudvalget fremlægger forslag til udmøntninger heraf.

5.1.2 MR-scanning ved akut udredning af apopleksi

MR-scanning af patienter med blodprop i hjernen vurderes at kunne afklare, om det er muligt at behandle patienterne med blodpropopløsende medicin. Akut MR-scanning er ikke i dag et døgndækkende tilbud til denne patientgruppe i Region Syddanmark.

Der afsættes **5,0 mio. kr. i 2020, 9,5 mio. kr. i 2021 og herefter 9,3 mio. kr. årligt** til at indføre akut MR-scanning til patienter med blodprop i hjernen. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

5.1.3 Hepatitis C

Ny og billigere medicin gør det muligt at behandle og kurere for Hepatitis C, inden den bliver en alvorlig leversygdom. WHO har et mål om, at 90 pct. af alle HCV-smittede i 2030 skal være diagnosticerede og 80 pct. i behandling.

Danske Regioner har anbefalet en række indsatser. Infektionsmedicinske funktioner i Syddanmark er allerede godt på vej. Der afsættes **2,7 mio. kr. over to år** til at opspore og behandle 200-400 HCV-smittede via udkørende enhed til de miljøer, som typisk ikke selv opsøger behandling (Linje C). Herudover afsættes **0,4 mio. kr. til etablering og 0,2 mio. kr. årligt til drift** af en national database. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

5.1.4 Frivillighedskoordinator og -politik

Regionsrådet behandler i oktober forslag til Region Syddanmarks politik for frivillighed og medborgerskab. Politikken har forinden været i en bred høring. Heri lægges op til at styrke mulighederne for at inddrage frivillige samt sikre ordnede og trygge forhold for alle involverede.

Der afsættes **3,0 mio. kr. årligt** til koordinatorer og aktiviteter på de fem sygehuse. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

5.1.5 Styrket indsats til patienter med senfølger efter kræftbehandling

Behandlingen for kræftsygdomme er de seneste år blevet bedre og i takt med, at flere patienter overlever, er der behov for viden om, hvordan man bedst håndterer og evt. behandler senfølger. Ved senfølger forstås sædvanligvis blivende forandringer som følge af kræftsygdommen eller behandlingerne. For mange kræft-patienter er der tale om vedvarende senfølger med både fysiske, psykiske og psykosociale funktionssvigt, som kan være svært invaliderende i hverdagen. Senfølger viser sig op til flere år efter, at behandlingerne er afsluttet, og for mange kræftoverlevere bliver senfølgerne kroniske.

Der udarbejdes forslag til, hvordan indsatsen over for patienter med senfølger efter kræft kan styrkes, herunder hvordan opgaven kan organiseres og understøttes forskningsmæssigt for forskellige kræftformer. Sundhedsstyrelsens "*Vidensopsamling på senfølger efter kræft hos voksne*" kan danne grundlag for dette arbejde, og arbejdet skal søges koordineret med eksisterende senfølgeklinikker i øvrige regioner, fx Region Midtjylland. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

5.1.6 Hovedpine

Sundhedsstyrelsen har i september 2019 udsendt anbefalinger for mennesker med hovedpinesygdomme. Formålet er at bidrage til udvikling af en faglig og organisatorisk ensartet praksis i udredning, diagnostik, behandling, forebyggelse og opfølgning.

Der udarbejdes en handleplan for, hvorledes anbefalingerne kan implementeres og bidrage til det arbejde, der allerede er igangsat i regionen. Samtidigt beskrives mulige initiativer for at nedbringe ventetiderne på området. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

5.1.7 Rystesyge

Aktuelt finder Sundhedsstyrelsen ikke, at der er patienter nok til et tilbud i Danmark om behandling mod "rystesyge" via fokuseret ultralyd.

Sundhedsudvalget undersøger området nærmere, herunder mulighederne for placering af et tilbud på Odense Universitetshospital. I undersøgelsen indgår dialog med relevante fagfolk fra OUH og fra Sundhedsstyrelsen.

5.1.8 Den sidste tid

Aftaleparterne ønsker at styrke mulighederne for at imødekomme patientens ønsker i den sidste tid og give de sundhedsprofessionelle de nødvendige værktøjer til at understøtte dette.

Der udarbejdes en samlet plan for "den sidste tid". Planen skal bl.a. undersøge mulighederne for justering af de palliative teams arbejdsområder og opgaver og vurdere, hvordan borgernes livs-/behandlingstestamente bedst muligt understøttes. Endelig skal planen vurdere, om der er behov for yderligere indsatser, der understøtter borgernes/patienternes ønsker i den "sidste tid", herunder evt. behov for koordinering af den frivillige indsats på området. Sundhedsudvalget og Udvalget for det nære sundhedsvæsen fremlægger forslag hertil.

5.1.9 Knogleskørhed

Erfaringer fra andre regioner/sygehuse og Sundhedsstyrelsens afdækning i 2018 viser, at der er potentiale i en øget forebyggelses- og opsporingsindsats i forhold til knogleskørhed. Sundhedsudvalget undersøger mulighederne for at styrke indsatsen på området.

5.1.10 Enhed for særligt sårbare patienter og komplekse problemstillinger

I budget 2015 blev afsat 1 mio. kr. årligt i tre år til at udbrede de gode erfaringer fra Indvandrermedicinsk Klinik til andre patientgrupper. På baggrund af erfaringerne er der enighed om at afsætte 1,5 mio. kr. årligt til etablering af en enhed for særligt sårbare patienter og komplekse problemstillinger.

Bevillingen kan bl.a. bidrage til at styrke kompetenceudvikling både i Region Syddanmark og på nationalt plan, styrke det kliniske arbejde med patientsikkerhed og sårbarhedsforståelse samt videreudvikle viden om og formidling af sårbarhed. Ligeledes bidrager bevillingen til, at funktionen opretholder en førende position på nationalt plan.

Aktuelt arbejdes der med etablering af en fælles sundhedsklinik med tilknytning af både praksislæger, Indvandrermedicinsk Klinik og Odense Kommune i Vollsmose. Såfremt planerne realiseres, forudsætter aftaleparterne, at funktionen kan etableres indenfor den samme budgetramme og integreres i det

kommende arbejde på OUH for særligt sårbare patienter. Det forventes, at det i forbindelse med den personalemæssige oprustning i enheden er muligt at etablere kombinationsstillinger således, at to læger tillknyttes halv tid på centret og derudover tildeles to halvtidsydernumre i Vollsmose.

5.1.11 Akutplan

Sundhedsstyrelsen ventes i 2019 at afslutte arbejdet med gennemgang af og formulering af anbefalinger for styrket akut behandling, herunder anbefalinger vedr. det præhospitale område, akutmodtagelserne (somatik og psykiatri), almen praksis, og den akutte indsats i kommunerne. Danske Regioner har formuleret udspillet "*Når du har brug for os*", som bl.a. indeholder forslag om ét fælles landsdækkende akutnummer og ideer til let og tilgængelig adgang til skadesbehandling.

Der udarbejdes forslag til en akutplan for Region Syddanmark, som bl.a. skal omsætte de nationale udspil og anbefalinger til konkrete regionale tiltag. I forslaget til akutplan skal potentialet for øget sammenhæng på tværs af og mellem sektorer undersøges med henblik på, at borgere med akut opstået sygdom eller skade får rette tilbud, uanset om det er hjælp til egenomsorg, hjælp fra kommunal akutfunktion, besøg hos eller af egen læge eller vagtlæge, akut ambulant besøg på sygehus eller indlæggelse. I arbejdet skal også indgå erfaringer fra fx Region Midtjylland, som viser, at kvalificeret "fast track" for hjertepatienter – via FAM eller udenom FAM – kan give færre og kortere indlæggelser for hjertepatienter.

Sundhedsudvalget, Psykiatri- og Socialudvalget, Udvalget for det nære sundhedsvæsen samt Præhospital-udvalget bidrager med konkrete tiltag til forslag til akutplan.

5.1.12 Fødeplan

Jf. aftalen om budget 2019 skal der udarbejdes en ny fødeplan i Region Syddanmark, indeholdende bl.a. dimensionering i forhold til den demografiske udvikling.

Planen forudsættes udarbejdet på baggrund af Sundhedsstyrelsens kommende anbefalinger dels for svangreomsorgen, dels fremtidens organisering af fødetilbud samt Danske Regioners udspil "*Godt fra start – fremtidens omsorg for nye familier*". Erfaringer fra andre regioner vedr. indretning af fødestuer inddrages. Arbejdet har i 2019 afventet Sundhedsstyrelsens udmeldinger, som forventes at komme ultimo 2019. Sundhedsudvalget fremlægger forslag til ny fødeplan.

5.1.13 Hjerteplan

Danske Regioner har formuleret udspillet "*20 slag for hjerterne*". Udspillet indeholder forslag til såvel nationale som regionale initiativer, herunder forslag til diagnostik, telemedicin og decentrale tilbud.

Der udarbejdes forslag til en Hjerteplan for Region Syddanmark. Anbefalingerne fra Danske Regioner udspil indarbejdet i relevant omfang heri. Sundhedsudvalget fremlægger forslag til Hjerteplan.

5.1.14 Det præhospitale område

I aftale om det præhospitale område i februar 2019 blev der fastsat nye servicemål, hvor minimum 95 pct. af A-kørslerne skal søges nået inden for 15 min. på Fyn, i Sønderjylland, i Sydvestjylland og i Trekants-området og i regionen som helhed. Aftalen styrkede beredskabet en række steder i regionen. Aftale-parterne er fortsat enige om løbende at følge behovet for yderligere styrkelse af beredskabet set i lyset af de nye servicemål.

Det præhospitale udvalg følger i forbindelse med de årlige responstids- og servicemålsopgørelser også antallet af og den geografiske fordeling på postnummerniveau af A-kørsler med responstider over henholdsvis 15 og 20 minutter. Dette opgøres på årskort, der viser alle postnumre i regionen. Det sker for første gang i starten af 2020.

Endelig er aftaleparterne enige om, at praksis for brug af befordring og befordringsgodtgørelse til undersøgelse og behandling på skadestuer og skadeklinikker undersøges. Det præhospitale udvalg følger op.

5.1.15 Kost og ernæring på sygehusene

I budgetaftalen for 2019 blev det aftalt, at kostområdet skulle følges de kommende år. I aftalen lægges vægt på, at køkkenerne tager udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens officielle anbefalinger, "Anbefalinger for den danske institutionskost", og at køkkenerne tilrettelægger patienternes kost i dialog med regionens ca. 50 diætister.

Der blev ligeledes lagt vægt på patienternes valgmuligheder, tilbud om indbydende og ernæringsrigtig kost, brug af lokale og/eller økologiske råvarer samt reduktion af madspild. Sundhedsudvalget drøftede med afsæt heri den aktuelle status på kost og ernæringsområdet i august 2019.

Aftaleparterne ønsker at fastholde fokus på kost- og ernæringsområdet, særligt i forhold til øget bæredygtighed (køb af lokale/årstidsbestemte og/eller økologiske råvarer) og i forhold til samspillet mellem ernæring og behandling. Sundhedsudvalget følger området.

Udvalget for det nære sundhedsvæsen følger op på anvendelsen af og udgifterne til proteinberigede ernæringsprodukter, jf. tidligere kampagne.

5.1.16 Oversigt over økonomi (mio.) i afsnit "5.1 Sundhed"

Afsnit	Emne	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
5.1.1	Personlig medicin, datastøttecenter	10,0	10,0	5,0	5,0	
5.1.2	MR-scanning ved akut apopleksi	5,0	9,5	9,3	9,3	
5.1.3	Hepatitis C	1,6	1,6	0,2	0,2	0,4
5.1.4	Frivillighedspolitik	3,0	3,0	3,0	3,0	
5.1.10	Enhed for særligt sårbare patienter ...	1,5	1,5	1,5	1,5	

5.2 Psykiatri

Af økonomiaftalen fremgår, at regeringen vil igangsætte et arbejde med at udarbejde en 10-årsplan for psykiatrien. Aftaleparterne noterer sig, at Danske Regioner og KL vil blive inddraget i arbejdet for at sikre lokal forankring og ejerskab.

Aftaleparterne ønsker jf. nedenfor at igangsætte en række initiativer specifikt indenfor psykiatri. Herudover igangsættes en række initiativer på tværs af somatik og psykiatri; det gælder i forhold til personaleområdet, digitalisering, det tværsektorielle område samt forskning og udvikling/personlig medicin.

5.2.1 Ny psykiatriplan for Region Syddanmark

Med aftalen om budget 2019 blev prioriteret 43 mio. kr. til styrkelse af såvel den akutte indsats som indsatsen for de psykisk mest syge, retspsykiatriske patienter og børn og unge. Det omfattede bl.a. mobile skadestuer, akut udrykningstjeneste, etablering af intensive senge, intensiveret forebyggende indsats og indsats i forhold til misbrug samt intensiveret udgående indsats indenfor børne- og ungdomspsykiatrien.

Samtidig blev igangsat arbejdet med at udvikle en ny plan, som sætter den overordnede kurs for psykiatrien i Region Syddanmark.

I 2019 er gennemført en bred og involverende proces, hvor patient- og pårørenderepræsentanter, medarbejdere, kommuner, praktiserende læger og øvrige samarbejdsparter har givet input til planen. Planen er pt. i høring.

Planen tager udgangspunkt i en målsætning om, at mennesker med psykisk sygdom skal mødes som ligeværdige parter med indflydelse på egen behandling og tilbydes et rettidigt, tilstrækkeligt, sammenhængende og recovery-orienteret patientforløb af høj kvalitet.

Den nye psykiatriplan ventes vedtaget af regionsrådet i december 2019 og vil herefter gælde for perioden 2020-2024.

Samlet omfatter udkastet til plan 38 anbefalinger til indsatser, som kan forbedre psykiatrien i Region Syddanmark. Indsatserne er grupperet i temaerne Patienter og pårørende, Lighed i sundhed, Sammenhæng og forebyggelse, Bedre behandling – forskning, kvalitet og udvikling, Kapacitet og organisering samt Fastholdelse, rekruttering og kompetencer.

Aftaleparterne ser frem til at modtage indspark, forslag til ændringer eller nye forslag, når høringsperioden slutter.

Aftaleparterne noterer med tilfredshed, at bl.a. følgende områder indgår i udkastet til psykiatriplan:

- udvikling af flere meningsfyldte aktiviteter under indlæggelse. Udviklingen skal ske sammen med patienter, pårørende, kommunerne og de frivillige organisationer. I planudkastet er afsat 5 mio. kr. til indsatsen
- permanentgørelse af fremskudt funktion og fælles sparringsteams på børne- og ungeområdet. I plan-udkastet er afsat 4,5 mio. kr. til indsatsen fra 2022 (udløb af satspuljeprojekt). Formålet er at forebygge, at psykisk sårbare børn og unge står uden hjælp, fordi de ikke tilhører målgruppen for psykiatrien
- videreførelse af undervisning for lærere i grundskolens ældste klasser (folkeskoler og efterskoler). I planudkastet er afsat 0,6 mio. kr. til indsatsen
- permanentgørelse af styrket samarbejde med institutioner for unge under 20 år. I planudkastet er afsat 3,2 mio. kr. til indsatsen fra 2021 (udløb af satspuljeprojekt)
- yderligere forskning i årsager til mental mistrivsel blandt børn og unge. Der er viden om grund-læggende risikofaktorer for mistrivsel, men direkte årsagssammenhænge mangler fortsat. Regions-rådet har allerede afsat 1,0 mio. kr. til en analyse af årsagerne med en engangsbevilling i budget-aftalen for 2019. I udkastet til psykiatriplan 2020-2024 er der varigt afsat en årlig driftsramme på 1 mio. kr. til yderligere analyse og forskningsaktiviteter indenfor feltet
- øget tilgængelighed i den ambulante behandling. Mulighederne for yderligere styrkelse af det nære sundhedsvæsen gennem fx flere satellitfunktioner skal undersøges.

De foreslåede anbefalinger indebærer fuldt indfaset en varig forøgelse af driftsudgifterne i størrelses-ordenen 62 mio. kr. årligt og afledte investeringer på ca. 125 mio. kr.

Psykiatri- og Socialudvalget fremlægger forslag til implementeringsplan. Aftaleparterne ønsker, at implementeringen af psykiatriplanen påbegyndes umiddelbart efter vedtagelse i regionsrådet. Der afsættes en ramme (drift) på **24 mio. kr. årligt** til formålet. Aftaleparterne er opmærksomme på, at der vil være yderligere finansieringsbehov i overslagsårene, som skal håndteres i forbindelse med budgetlægningen i de kommende år.

Aftaleparterne er opmærksomme på, at regeringen ønsker at igangsætte en 10-årsplan for psykiatrien. Aftaleparterne forventer, at der på en række områder vil være sammenfald mellem anbefalingerne i 10-årsplanen og regionens egen psykiatriplan. Aftaleparterne er enige om at gøre status i forlængelse af 10-årsplanen og i forlængelse af en national aftale om finansiering af 10-årsplanen.

5.2.2 Retspsykiatri, Middelfart

Regionsrådet besluttede i efteråret 2018 en plan for at forebygge rømninger fra Retspsykiatrisk afdeling i Middelfart. Planen blev udarbejdet på baggrund af en ekstern bygningsgennemgang og tog udgangspunkt i

Danske Regioners anbefalinger for standardiserede sikkerhedskrav i retspsykiatrien. Samlet set koster planen 18 mio. kr.

Planen er færdigimplementeret foråret 2020. Der har ikke været rømninger fra lukket gårdhave siden 7. oktober 2018. Såfremt der fortsat er problemer med rømninger, efter planen er gennemført, vurderes behovet for at lægge net henover udendørsarealerne.

5.2.3 Brobygning mellem sektorerne

Aftaleparterne vurderer, at der er behov for at forstærke den nuværende indsats i overgangen mellem sektorerne. Det kan gøres ved udvikling af de eksisterende indsatser, socialsygeplejersker, brobygger-sygeplejerker e.lign.

Aftaleparterne noterer sig, at der i de aktuelle finanslovsforhandlinger arbejdes med forslag om at tilføre regionerne midler til at ansætte flere sygeplejersker. Aftaleparterne finder, at behovet for øget brobygning mellem sektorerne på det psykiatriske område bør ses i sammenhæng hermed.

Når finansloven er vedtaget, og præmisserne for de ekstra sygeplejersker er klarlagt, er aftaleparterne enige om at gøre status.

5.2.4 Veteraner

Aftaleparterne er opmærksomme på, at der allerede er sat en række initiativer i gang både regionalt og kommunalt, målrettet patienter med PTSD, herunder veteraner. Der er dog fortsat udfordringer med at hjælpe denne gruppe af personer. Området analyseres nærmere med henblik på forslag til justering af indsatsen i tæt samarbejde med de syddanske kommuner. Psykiatri- og Socialudvalget og Udvalget for det nære sundhedsvæsen fremsætter forslag hertil.

5.3 Det sammenhængende sundhedsvæsen

Omdrejningspunktet for udvikling af de nære sundhedstilbud og samarbejdet mellem sektorerne er den sundhedsaftale, som regionen og de 22 syddanske kommuner indgik i 2019 med klare og ambitiøse mål for de næste fire år. Udmøntning og konkretisering af sundhedsaftalen vil være en væsentlig indsats i de kommende år.

Regionsrådet vedtog juni 2017 *"Rammepapir om det nære og sammenhængende sundhedsvæsen"*.

I forlængelse af budgetaftalen for 2019 er igangsat udarbejdelse af yderligere to rammepapirer. Dels et rammepapir for arbejdsmarkedstilknytning for kroniske patienter, dels et rammepair om forebyggelse. Sidstnævnte forventes bl.a. at fokusere på systematisk opsporing og henvisning til kommunale forebyggelsestilbud, tidlig opsporing i almen praksis og forebyggelse af overvægt. Disse to rammepapirer forventes godkendt af regionsrådet ultimo 2019

Rammepapirerne udgør regionens generelle afsæt for udmøntning af sundhedsaftalerne.

Der er et godt og konstruktivt samarbejde med kommunerne, og aftaleparterne lægger til grund, at udmøntningen af sundhedsaftalen bygger ovenpå den lange række af gode initiativer, der allerede er igangsat. Her kan bl.a. nævnes:

- videokonferencer, virtuelt ambulatorium og telemedicinske løsninger. Fx multidisciplinære konferencer i Fredericia Sundhedshus, virtuelle udskrivningskonferencer og videokonsultationer på OUH samt telemedicinsk hospiceplads på Ærø.
- anvendelse af speciallægers og andres specialistkompetencer til fx kommunale sygeplejersker. Fx indenfor geriatri, hygiejne, sårpleje, demens m.v.
- udkørende funktioner. Fx palliativt team, mobile skadestuer og udrykningstjeneste i psykiatrien
- etablering af nye sundhedshuse og videreudvikling af eksisterende

- afprøvning af samdrift og nye samarbejdsformer. Fx Samdrift Tønder, Akutteam i Esbjerg og Fremskudt kommunal visitation på OUH
- fælles kompetenceudvikling fra sygehus til kommuner. Fx Fælles Skolebænk
- ansættelse af fælles koordinatorer i Tønder, Haderslev, Sønderborg, Fredericia og Ærø (fra 1. november 2019).
- Intensivt arbejde gennem flere år med indsatser målrettet sårbare børn og unge.
  I såvel udkast til psykiatriplan 2020-2024, Sundhedsaftalen 2019-2023 og den tværsektorielle aftale på børne- og ungeområdet foreligger der anbefalinger og indsatser, målrettet sårbare børn og unge. Fx er i sundhedsaftalen sammen med de 22 kommuner aftalt at implementere partnerskabsprojektet "ABC for mental sundhed" med det formål at nedbringe andelen af unge, der mistrives. Ligeledes skal der udarbejdes samarbejdsaftale i forhold til overvægtige børn, og der pågår en fælles indsats målrettet at reducere unges rygning.

Aftaleparterne er enige om række yderligere initiativer til at styrke det nære sundhedsvæsen, jf. nedenfor:

5.3.1 Samarbejde med Røde Kors' omsorgscenter for hjemløse, der udskrives fra sygehusene

Røde Kors planlægger i samarbejde med kommunerne et omsorgscenter, placeret i Trekantsområdet, som kan hjælpe hjemløse fra hele regionen, som udskrives fra sygehuset som færdigbehandlede, eller syge, der opholder sig på gaden.

Som led i indsatsen for at mindske ulighed i sundhed, skabe bedre sundhedstilstand for de hjemløse samt reducere antallet af genindlæggelser indgår Region Syddanmark i et samarbejde med Røde Kors og de syddanske kommuner. Samarbejdet skal bl.a. sikre, at relevante borgere kan nyde godt af omsorgscentrets tilbud, at sygehusene evt. bidrager med relevante kompetencer og sparring til omsorgscentret.

Der afsættes **0,5 mio. kr. årligt** til samarbejdet til ansættelse af en socialsygeplejerske. Sundhedsudvalget og Psykiatri- og Socialudvalget fremlægger forslag hertil.

5.3.2 Sygehusenes understøttelse af almen praksis

En af forudsætningerne for, at almen praksis er stærk, er, at de praktiserende læger har den nødvendige adgang til sygehusene med hensyn til faglig sparring samt (sub-akutte) diagnostiske undersøgelser og ambulatorietider.

Sygehusene i Syddanmark har forskellige samarbejder med almen praksis og tilbyder i forskellig fra adgang til sygehusets specialiserede kompetencer og undersøgelser. Med henblik på at give almen praksis de bedst mulige (og ensartede) forudsætninger for at kunne hjælpe patienterne er aftaleparterne enige om at kortlægge

- hvilke former for sparring – via hotlines og lignende – almen praksis tilbydes fra sygehusenhederne, og i hvilket omfang de benyttes
- hvordan de enkelte sygehusenheder giver adgang til diagnostiske undersøgelser som fx røntgen, scanning og ultralyd og til fx sub-akutte ambulatorietider
- om muligt i hvilket omfang almen praksis oplever, at henvisninger m.v. afvises.

Kortlægningen skal efterfølgende bruges til at vurdere, om der er brug for yderligere indsatser og/eller spredning og skalering af allerede eksisterende indsatser. Udvalget for det nære sundhedsvæsen fremlægger forslag hertil.

5.3.3 Tværsektorielle indsatser for ældre patienter, primært i forbindelse med udskrivelse

I Region Syddanmark tilbydes en lang række indsatser til ældre borgere, der enten har været eller er i risiko for indlæggelse. Der arbejdes fx med stuegang på plejehjemmet fra medicinsk afdeling, udgående geriatriske funktioner, særlige aftaler med de praktiserende læger om opfølgende hjemmebesøg, geri-kuffert, geriatri i døren og meget mere.

Et forskningsprojekt i Region Midtjylland peger på vigtige elementer i tilrettelæggelsen af indsatsen, hvis den skal forebygge indlæggelser/genindlæggelser. Også erfaringer fra andre regioner og kommuner, bl.a. fra Odsherred Kommunes samarbejde med Holbæk Sygehus i Region Sjælland, kan give nyttig inspiration.

Aftaleparterne er enige om at kortlægge de mange indsatser i Syddanmark og inddrage relevant forskning og evidens med henblik på at vurdere, om og hvor der er potentiale for en større indsats og/eller en mere ensartet indsats i Region Syddanmark. Udvalget for det nære sundhedsvæsen fremlægger kortlægningen og evt. forslag til igangsættelse af forsøg.

Aftaleparterne noterer sig, at der i de aktuelle finanslovsforhandlinger arbejdes med forslag om at tilføre regionerne midler til at ansætte flere sygeplejersker. Aftaleparterne finder, at behovet for at styrke de tværsektorielle indsatser for ældre patienter bør ses i sammenhæng hermed.

Styrkelse af de tværsektorielle indsatser kan ske ved videreudvikling af de initiativer, der allerede findes, eller ved styrkelse af særlige kompetencer, herunder socialsygeplejersker og brobyggersygeplejersker.

Når finansloven er vedtaget, og præmisserne for de ekstra sygeplejersker er klarlagt, er aftaleparterne enige om at gøre status.

5.3.4 Skalering

Aftaleparterne ønsker, at Region Syddanmark lærer af de fire andre regioner. Aftaleparterne finder, at det nationale innovationsboard, nedsat af Danske Regioner, er et godt redskab til at sikre, at de gode ideer breder sig på tværs af regionerne

Aftaleparterne er opmærksomme på, at der gennem flere år været sat fokus på at skabe rammer, der gør det muligt at skabe læring på tværs af regionens sygehuse. Fx via tværgående innovationsgrupper, tema-dage, styregrupper, koncernledelse m.v.

I nærværende budgetaftale er lagt op til skalering/udbredelse af løsninger til at understøtte almen praksis og tværsektorielle indsatser for ældre patienter.

Der vil være yderligere potentialer i at udbrede gode løsninger, hvorfor aftaleparterne ønsker, at der årligt udvælges 1-3 (innovations)løsninger, der skal udbredes på tværs af regionens enheder.

Nogle initiativer handler om digitalisering og ny teknologi, andre er "bare" gode gedigne tværsektorielle samarbejder. Nogle initiativer sikrer, at opgaverne kan løses mere effektivt, og frigør dermed ressourcer (økonomi, hænder) til patienterne, andre initiativer giver patienterne et bedre og mere sammenhængende patientforløb

Både udbredelse af nationale løsninger og skalering af regionale løsninger vil være forbundet med implementeringsudgifter. Der afsættes en **engangspulje på 20,0 mio. hertil**.

5.3.5 Sundhedshuse mv.

Udvalget for det nære sundhedsvæsen arbejder løbende med overblik over sundhedshusene i regionen, herunder sundhedshusenes funktioner og deres samspil med de øvrige sundhedstilbud i området. Regionen bidrager til videndeling på tværs af regionen og er jf. ovenstående opmærksom på "skalering" af gode tiltag indenfor regionens driftsområder.

I forbindelse med en række initiativer til understøttelse af det nære sundhedsvæsen kan der være øgede udgifter, fx til husleje og andre driftsudgifter, transport m.v. Aftaleparterne er enige om at afsætte en

driftsramme på 3,0 mio. kr. årligt til finansiering heraf. Udvalg for det nære sundhedsvæsen fremlægger forslag til anvendelse af puljen.

5.3.6 IV behandling

På hæmatologiske afdelinger, bl.a. på Rigshospitalet, har man anskaffet IV-pumper, der ikke hænger på stativ, men kan bæres som rygsæk. Pumperne kan programmeres, så der ikke er (så stort) behov for kommunal opfølgning, når patienterne udskrives til behandling i eget hjem, aflaster også plejepersonalet på afdelingerne.

Aftaleparterne ønsker, at det undersøges, om der er potentiale for at udbrede sådanne pumper til andre områder/patientgrupper. Der afsættes en **engangspulje på 10,0 mio. kr**. hertil. Sundhedsudvalget og Udvalget for det nære sammenhængende sundhedsvæsen fremsætter forslag hertil.

5.3.7 Oversigt over økonomi (mio.) i afsnit "5.3 Det sammenhængende sundhedsvæsen"

Afsnit	Emne	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
5.3.1	Røde Kors, omsorgscenter	0,5	0,5	0,5	0,5	
5.3.4	Skalering, pulje	-	-	-	-	20,0
5.3.5	Understøttelse af det nære sundhedsvæsen	3,0	3,0	3,0	3,0	
5.3.6	Udbredelse af mobile IV pumper	-	-	-	-	10,0

6. Medarbejdere – Region Syddanmark som arbejdsplads

Medarbejderne er regionens vigtigste aktiv, og deres viden og engagement er fundamentet for, at regionen kan gøre det bedste for patienterne og borgerne. Det er således afgørende for høj kvalitet i patientbehandlingen, at medarbejderne har kompetencerne til at løse deres opgaver og trives. Gode introduktionsforløb, løbende kompetenceudvikling, faglig sparring og trivsel på arbejdspladsen er vigtige faktorer i forhold til at rekruttere og fastholde medarbejdere – hvad enten det er læger, plejepersonale eller andre faggrupper.

For at Region Syddanmarks arbejdspladser kan rekruttere og fastholde kvalificerede merarbejdere er, **jf. særskilt delaftale om uddannelse og introduktionsforløb, prioriteret 20 mio. kr. årligt** fra 2020 til at styrke dels introduktionen af nye medarbejdere, dels uddannelsesindsatsen i forhold til plejepersonalet.

Aftaleparterne er enige om herudover at prioritere følgende indsatser:

6.1 Brug for alle hænder

6.1.1 Rette kompetencer til rette opgave

Der er brug for alle personalegrupper og deres fagligheder. Den aldrende befolkning og udviklingen i øvrigt betyder stadig flere opgaver til sundhedsvæsenet. Samtidig er der udfordringer med at rekruttere medarbejdere, og ungdomsårgangene er små. Der er derfor behov for, at det ledelsesmæssigt og i MED-systemet systematisk vurderes, om regionen anvender de rette medarbejderkompetencer til at løse den enkelte opgave, eller om andre medarbejdergrupper og -kompetencer skal bringes i spil. Dette arbejde vil være temaet for regionsrådets årlige drøftelse med Hovedudvalget på budgetseminaret i marts 2020.

6.1.2 Strategi for fuld tid

I økonomiaftalen for 2020 er aftalt, at regeringen og Danske Regioner nedsætter en fælles taskforce, der skal arbejde med forskellige veje til at sikre, at social- og sundhedssektoren i de kommende år har de medarbejdere, der er behov for. Et af temaerne i dette arbejde er, at flere medarbejdere skal have mulighed for at gå på fuld tid. Aftaleparterne ønsker at arbejde for at realisere denne ambition. Derfor opslås alle stillinger i Region Syddanmark som udgangspunkt som fuldtidsstillinger. Desuden udarbejdes en strategi for at øge andelen af medarbejdere, der ønsker at arbejde på fuld tid. I den forbindelse overvejes det, om der kan indføres ret til fuld tid. Forretningsudvalget fremlægger forslag til en strategi.

6.1.3 Ansatte på særlige vilkår

Der er mange mennesker udenfor arbejdsmarkedet, som aktivt kan bringes i spil på regionens arbejdspladser og være med til at skabe værdi for patienter og borgere.

Regionsrådet har derfor vedtaget en strategi for at øge antallet af ansatte på særlige vilkår og afsatte i forbindelse med budgetaftalen for 2019 midler til at understøtte denne indsats. Indsatsen fortsættes i de kommende to år, og der er fokus på en god introduktion af de nyansatte medarbejdere på særlige vilkår, herunder ved tilknytning af en mentor i forbindelse med opstarten. Aftaleparterne forudsætter desuden, at det enkelte sygehus sikrer den fornødne rådgivning og vejledning af afdelingerne i forhold til at ansætte medarbejdere på særlige vilkår, herunder hvor det er relevant at bistå med til at sikre ekstra mentorbistand efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Ultimo 2019 forelægges en status på de midler, regionsrådet har afsat til at understøtte indsatsen, sammen med et oplæg til, hvordan resterende midler kan anvendes til at understøtte indsatsen yderligere.

6.2 Kompetenceudvikling

Medarbejderne skal have de rette kompetencer til at mestre deres opgaver, og det kræver en aktiv og målrettet indsats med løbende kompetenceudvikling.

Med udgangspunkt i regionens "*Politik for kompetenceudvikling*" arbejder Region Syddanmark systematisk og målrettet med strategisk kompetenceudvikling. Arbejdet er forankret lokalt og suppleres med en række strategiske kompetenceudviklingsindsatser: fælles beslutningstagning, nyt EPJ-system, den syddanske forbedringsmodel og den forbedring af kommunikationskompetencerne, der er nævnt nedenfor.

6.2.1 Bedre kommunikationskompetencer

Patientinddragelse har været et indsatsområde i 2019. Derfor intensiveres fokus på personalets kommunikationskompetencer, så de bliver bedre klædt på til dialogen med patienterne, og så patienternes oplevelse heraf forbedres.

Den evidensbaserede og internationalt anvendte metode, der er afprøvet og i brug på bl.a. Sygehus Lillebælt – "*Klar tale*" – udbredes derfor til regionens fire øvrige sygehuse. Ved en bred implementering ventes forbedret patientoplevet kvalitet i forhold til inddragelse og kommunikation samt færre klager omhandlende kommunikationsbrist.

Der afsættes **5,9 mio. kr. årligt i 2020 og 2021, 5,35 mio. kr. i 2022 og herefter 4,3 mio. kr. årligt**, så alle sundhedsprofessionelle med patientkontakt tilbydes et tredages kursus. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil. Konceptet indgår også i den kommende psykiatriplan.

6.2.2 Digitale kompetencer

Sundhedsvæsenet udfordres af den teknologiske udvikling: digitalisering og højteknologiske løsninger understøtter en stadigt større del af opgaveløsningen på alle arbejdsområder i regionen. Samtidigt er patienternes og borgernes forventninger til digitale løsninger på sundhedsområdet stigende. Det stiller større krav til medarbejdernes digitale kompetencer, og der er behov for fortsat at udvikle medarbejdernes basale brugerkompetencer med fokus på anvendelse af teknologi og it-systemer i hverdagen.

Der afsættes derfor **10,0 mio. kr. som ekstraordinær indsats samt 10,0 mio. kr. årligt** til udvikling af digitale kompetencer. Indsatsen målrettes uddannelse eller træning, der kan styrke medarbejdernes basale færdigheder til at kunne anvende eksisterende digitale løsninger, samt initiativer, der letter det kliniske personale for administrative opgaver for at give tid til kerneopgaven og patientbehandlingen, så deres kompetencer udnyttes bedst muligt.

Den digitale transformation stiller nye krav til lederne om at kunne arbejde med såvel potentialerne som udfordringerne med digitalisering. Bl.a. inspireret af initiativer i Region Nordjylland undersøges det, om der er mulighed for at tilbyde et kompetenceudviklingsforløb i forhold til digitale transformation.

6.2.3 Simulationstræning

Kravet til simulationstræning er stigende i de kliniske uddannelser. Simulationstræning er medvirkende til at øge patientsikkerheden, da læger, sygeplejersker og andre personalegrupper har opnået et højere fagligt niveau inden en procedure eller operativt indgreb foretages selvstændigt. Simulationstræningen understøtter også i stadigt højere grad efteruddannelse og generel kompetenceudvikling. Træningen udbredes til flere faggrupper, som med træningen får virkelighedstro træning i patientforløb, der tager afsæt i konkrete kliniske problemstillinger.

Der afsættes **2,5 mio. kr. årligt** til at udvikle brugen af simulationstræning. Sundhedsudvalget fremlægger forslag hertil.

6.2.4 Styrkelse af den lægelige videreuddannelse

Region Syddanmark uddanner fremtidens speciallæger. Et attraktivt uddannelsesmiljø er afgørende for at kunne tiltrække, udvikle og fastholde fremtidens speciallæger.

Der afsættes **4,0 mio. kr. årligt i 2020 og 2021 og herefter 2,0 mio. kr. årligt** til at understøtte uddannelsesmiljøet for den lægelige videreuddannelse. Midlerne anvendes til at styrke de uddannelsesansvarlige overlæger og den Pædagogisk Udviklende Funktion gennem kompetenceudvikling.

6.2.5 Arbejdsmiljø

Region Syddanmark skal fortsat være en god og attraktiv arbejdsplads, hvor det skal være sundt og sikkert at gå på arbejde. Regionen har bl.a. i en årrække haft en ambition om at reducere antallet af arbejdsulykker. Den samlede ulykkesfrekvens har for Region Syddanmark ligget stabilt, hvorimod der er store forskelle på tværs af regionens enheder. Vold og trusler om vold er årsag til flest anmeldelser af arbejdsulykker i regionen. Arbejdspladserne i Region Syddanmark oplever dermed en stigning i vold og trusler om vold fra patienter, borgere og pårørende, hvilket belaster personalets daglige arbejde og arbejdsmiljø.

Derfor afsættes i alt **5,0 mio. kr. over to år** til forebyggelse af vold og trusler om vold. Midlerne skal anvendes til lokale initiativer, der skal være med til at forebygge farlig adfærd, fjerne risikofaktorer og understøtte sikre vaner med opmærksomhed på både nye og mere erfarne medarbejdere. Forretningsudvalget følger indsatsen.

6.2.6 Fokuseret administration

Jf. økonomiaftalen for 2020 er det en fælles ambition for regeringen og Danske Regioner at fokusere ressourcer til patientbehandlingen. Det kliniske personale skal afløftes for administrative opgaver for at give tid til kerneopgaven og patientbehandlingen. I Syddanmark skal indsatsen med at aflaste klinisk personale for administrative funktioner, som andre kan varetage, fortsætte. Forretningsudvalget følger udviklingen.

Aftaleparterne noterer sig, at administrationen i Region Syddanmark, sammenlignet med øvrige regioner, har en relativ decentral opbygning, bl.a. med henblik på at understøtte den kliniknære drift bedst muligt med de administrative opgaver. Samtidig understøtter regionens digitaliseringsstrategi bl.a. udbredelse af automatisering som led i en aflastning af såvel kliniske som administrative arbejdsgange.

Fra 2019 opgøres regionernes omkostninger til dels administration, dels IT efter en ny, fælles metode. Der gøres status, når der i 2020 foreligger en opgørelse efter denne metode.

6.2.7 Forenkling af administrative opgaver

Aftaleparterne noterer sig, at der de senere år er udviklet en række automatiseringsmuligheder, der aflaster såvel det kliniske som det administrative personale for administrative opgaver. Digitaliseringsstrategien sætter fokus på yderligere udvikling og spredning af disse muligheder.

Aftaleparterne ønsker, at Sundhedsudvalget og Digitaliseringsudvalget i forlængelse heraf undersøger, om der er administrative procedurer og registreringer, der ikke nødvendigvis skal videreføres, så arbejdet med afbureaukratisering kan fortsætte. Undersøgelsen gennemføres på en udvalgt klinisk afdeling. I det omfang der konstateres uhensigtsmæssige forhold, som beror på lovgivning eller nationale retningslinjer m.v., vurderes det, om disse skal bringes videre til nationale myndigheder. Der afsættes **0,5 mio. kr. hertil i 2020**.

6.2.8 Oversigt over økonomi (mio.) i afsnit "6.2 Kompetenceudvikling"

Afsnit	Emne	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
6.	Uddannelse & Introforløb, 1. delaftale	20,0	20,0	20,0	20,0	
6.2.1	Kommunikationskompetencer	5,9	5,9	5,4	4,3	
6.2.2	Digitale løsninger, herunder uddannelse	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
6.2.3	Uddannelse, Simulationstræning	2,5	2,5	2,5	2,5	
6.2.4	Styrkelse af lægelig videreuddannelse	4,0	4,0	2,0	2,0	
6.2.5	Arbejdsmiljø	2,5	2,5	-	-	
6.2.7	Adm. aflastning af klinisk personale	0,5	-	-	-	

7. Digitalisering

Digitalisering har en stadig stigende betydning i forhold til digitalisering af arbejdsgange og ydelser. Det handler bl.a. om telemedicin, kunstig intelligens, digital beslutningsstøtte og automation. Digitaliseringen stiller nye og større krav til medarbejdernes kompetencer, og aftaleparterne er derfor enige om at afsætte midler til kompetenceudvikling, jf. afsnit 6.2.2.

7.1 Hensigtsmæssig brug af nyt EPJ-system

I 2021 tages Region Syddanmarks nye, elektroniske patientjournal i brug. Aftaleparterne anerkender det store arbejde hermed, og at projektet skrider planmæssigt frem. I forbindelse med indførelsen ønskes fokus på hensigtsmæssig brug af EPJSyd med henblik på at forebygge dobbeltarbejde og fejl.

7.2 Informationssikkerhed

Arbejdet med en cybersikkerhedsstrategi er igangsat. Med regionens digitaliseringsstrategi er afsat 10 mio. kr. til cybersikkerhed.

Cybersikkerhedsstrategien forventes at indeholde ca. 25 konkrete forslag til styrket sikkerhed, herunder indkøb af nye systemer, øget netværkssikkerhed, ensretning af processer og forbedret brugerstyring. Da ændringer i det aktuelle trusselsbillede, nye tekniske muligheder eller ændringer i lovgivning må forventes at kræve yderligere initiativer, afsættes en **engangspulje på yderligere 20 mio. kr. til cybersikkkerhed samt 4,0 mio. kr. til årlige driftsudgifter**.

8. Sundhed – Anlæg/investeringer

Siden 2010 har regionerne af deres anlægsramme årligt hensat 1 mia. kr. (2010-pl) til egenfinansiering af byggerierne med støtte fra den statslige kvalitetsfond.

Da den forudsatte egenfinansiering er ved at være tilendebragt, forventes det, at den regionale anlægsramme gradvist normaliseres som led i de kommende års økonomiforhandlinger, dvs. tilbageføres til det oprindelige niveau.

8.1 Forbedring af parkeringsforhold ved Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg

Det aktuelle pres på parkeringsmuligheder ved Sydvestjysk Sygehus ventes at blive større i de kommende år, dels i takt med det øgede antal patienter/pårørende, dels den kommende lægeuddannelse i Esbjerg.

Anlægs- og Innovationsudvalget fremlægger beskrivelse af behovet samt mulige løsninger herpå, evt. etapeopdelt. Såfremt det ikke er muligt at prioritere projektet indenfor regionens anlægsrammer, undersøges samtidig mulighederne for etablering heraf som OPP-projekt.

8.2 Afledte, bygningsmæssige konsekvenser af den kommende psykiatriplan

Anbefalingerne vedr. dels bedre behandling, dels kapacitet og organisering i udkast til ny psykiatriplan vil kræve bygningsmæssige ændringer over de næste fire år for anslået i alt ca. 125 mio. kr., heraf 71 mio. kr. i relation til OPP-projektet vedr. Voksenpsykiatrien i Odense.

Projekterne omfatter flytning af særlige pladser fra Vejle til Odense, nyindretning af døgnafsnit ("front office") samt etablering af retspsykiatriske pladser i Esbjerg. Finansieringen hertil tilvejebringes fra en række kilder, fx restrammen vedr. særlige pladser, mindreforbrug ved afsluttede lokalpsykiatri-byggerier samt psykiatriens konsolideringsramme og lokale investeringsramme. Grundet deres karakter vil en del af udgifterne dog skulle afholdes over driften. Anlægs- og Innovationsudvalget fremlægger forslag til byggeprogrammer samt finansiering.

8.3 Apparatur og it m.v.

Aftaleparterne er enige om at videreføre regionens langsigtede strategi for investeringer i medicoteknisk apparatur og it og fastholde et tilstrækkeligt højt investeringsniveau, bl.a. i lyset af apparaturparkens samlede, aktuelle værdi på omkring 4 mia. kr.

Baggrunden er, at det er nødvendigt løbende at udskifte eller nyanskaffe apparatur m.v. af hensyn til bl.a. kvaliteten i behandlingen og patientsikkerheden. Investeringsbehovet afspejler også, at visse typer udstyr har en relativt kort, teknologisk levetid. Også nye behandlingstilbud afføder behov for nye investeringer. Samtidig bidrager investeringer til at optimere arbejdsgange m.v. og understøtter på den måde sygehusenes omkostningseffektivitet og realisering af teknologibidraget.

Fremadrettet skal de samlede investeringer i apparatur og it m.v. tillige vurderes i lyset af behovet for at sikre en høj genanvendelsesgrad i forbindelse med indflytningen på Nyt OUH.

Derfor afsættes på driftsbudgettet en pulje på **50 mio. kr. årligt** til nye investeringer i apparatur, inventar o.lign.

9. Regional Udvikling

Med udkast til en ny udviklingsstrategi – "Fremtidens Syddanmark" – er der sat en klar retning for arbejdet indenfor Regional Udvikling. Udviklingsstrategien understøtter som nævnt i afsnit 2 opfyldelsen af FN's verdensmål og indeholder bl.a. en ny, ambitiøs satsning på klimaområdet, herunder øgede ressourcer til at gennemføre klimarigtige udbud/indkøb, jf. afsnit 3.

Af økonomiaftalen for 2020 fremgår, at regionerne spiller en central rolle, når det gælder løsningen af de udfordringer, der handler om en velfungerende infrastruktur og kollektiv trafik, ren jord og drikkevand og let adgang til gode uddannelser. Videre fremgår, at parterne er enige om, at regionerne skal have gode rammer for at udføre de regionale udviklingsopgaver, som de fortsat har ansvar for. Regeringen og Danske Regioner vil derfor undersøge, om der er behov for tilpasninger af rammerne for de regionale udviklingsopgaver, så de bedre understøtter regionernes arbejde for at skabe regional udvikling.

Aftaleparterne finder dette positivt og ser frem til, at der skabes endnu bedre rammer for et sammenhængende arbejde med Regional Udvikling.

Råderummet for 2020 og det forventede mindreforbrug i 2019 anvendes til at forberede og påbegynde implementeringen af den nye strategi og de tilhørende delstrategier samt til at imødegå særlige udfordringer på driftsområderne.

9.1 Implementering af ny regional udviklingsstrategi med tilhørende delstrategier

"Fremtidens Syddanmark" skal nu omsættes til konkrete handlinger, og aftalepartere er enige om, at udmøntningen af budget 2020 skal have som primært formål at understøtte målene i udviklingsstrategien og give mulighed for at implementere de tilhørende delstrategier, bl.a. på klimaområdet.

Aftaleparterne er enige om, at Udvalget for regional udvikling, Udvalget for uddannelse og arbejdskraft, Anlægs- og innovationsudvalget samt Miljøudvalget allerede i 2019 kan forelægge initiativer for regionsrådet, der støtter op om den regionale udviklingsstrategi og finansieres helt eller delvist af det forventede mindreforbrug i 2019.

Med regionernes nye rolle på regional udvikling er der mere end nogensinde før brug for at arbejde i og tænke i partnerskaber, der kan omsætte strategien fra ord til handling. Aftaleparterne er enige om at afsætte en ramme på **10,0 mio. kr. årligt** til at realisere de relevante partnerskaber, fx med fokus på klima og grøn omstilling, stærke uddannelser, kultur, sundhedsinnovation mv.

Den konkrete udmøntning af rammen sker ved, at Udvalget for regional udvikling, Udvalget for uddannelse og arbejdskraft, Anlægs- og innovationsudvalget samt Miljøudvalget forelægger initiativer for regionsrådet, der løbende udmønter rammen.

9.2 Generationsforureninger

Aftaleparterne ønsker at styrke regionens indsats med at håndtere og skabe grundlag for oprensning af regionens generationsforureninger. Aftaleparterne lægger vægt på at videreudvikle indsatserne, hvis muligt i samarbejde med andre aktører, der ønsker at bidrage til at finde løsninger. Aftaleparterne noterer sig i denne forbindelse særligt det gode samarbejde med borgerne i Grindsted.

Håndtering af forureningerne efter Grindstedværket beløber sig til et større, trecifret millionbeløb i Grindsted By og godt 80 mio. kr. i Kærgård Klitplantage. Folketingets finansudvalg tiltrådte i maj 2019 et aktstykke, der bevilger 30 mio. kr. til indsatsen i 2019 og 20 mio. kr. i 2020. Regionsrådet har med udmøntningen af statsmidlerne for 2019 prioriteret indsatser, der på kortest mulige sigt reducerer miljøbelastningen fra forureningerne mest muligt, samt indsatser, der sigter mod at identificere de bedste muligheder for en langsigtet indsats over for forureningerne i Grindsted By. Aftaleparterne ser frem til

primo 2020 at drøfte prioriteringen af de restende statslige midler og en samlet plan for udmøntning af den resterende del af regionsrådets bevilling på 10 mio. kr. fra budget 2019. Målet for indsatserne er at belyse en samlet plan for oprensning, herunder økonomi og tidsplan.

Regionsrådet har desuden igangsat en sundhedsundersøgelse, der forventes at foreligge primo 2020. Der er desuden afsat 3 mio. kr. i budget 2019 til anden fase af sundhedsundersøgelsen, såfremt resultaterne af fase 1-undersøgelsen giver grundlag herfor. Aftaleparterne ser frem til en grundig drøftelse af resultaterne, herunder med borgerne i Grindsted.

Regionens undersøgelser af forureningen ved Himmark Strand på Nordals er under afslutning. Meget tyder på, at forureningen er regionens tredje generationsforurening, idet omkostningerne til en oprensning formentlig vil overstige 50 mio. kr. Næste skridt er i samarbejde med Danfoss og Sønderborg Kommune at afdække relevante oprensningsscenarier, herunder omkostningerne ved disse. Aftaleparterne er enige om, at der i første omgang afsættes 0,5-1 årsværk til deltagelse i et forprojekt indenfor Regional Udviklings budget samt at indgå i en følgegruppe for forprojektet, hvor regionen repræsenteres af regionrådsformanden og formanden for Miljøudvalget.

Aftaleparterne er enige om fortsat at lægge pres på regering og Folketing for at opnå et stærkere statsligt økonomisk engagement i håndteringen af og oprensningen efter generationsforureningerne. Aftaleparterne noterer sig her, at det i regeringens politiske forståelsespapir nævnes som en politisk prioritet at håndtere og rense de store generationsforureninger i Danmark.

9.3 Pesticider

Aftaleparterne er enige om at styrke indsatsen for rent grundvand i regionen, herunder indsatsen overfor pesticidforureningerne. Håndtering af disse forureninger er kompliceret, og opgaven er fordelt på flere myndigheder og aktører. Regionen har de senere år udviklet partnerskaber som samarbejdsform omkring pesticidforureningerne. Det bliver godt modtaget hos de øvrige aktører og giver gode resultater. Derfor bliver partnerskaberne nu en naturlig del af regionens arbejde med særligt pesticidforureningerne. Partnerskaberne følges af Miljøudvalget.

Det bliver imidlertid mere og mere tydeligt, at der mangler konkrete handlemuligheder til fx pesticidpunktkilder. På denne baggrund ønsker aftalepartierne, at regionen tager initiativ til et strategisk partnerskab med relevante vidensinstitutioner. Formålet med samarbejdet er at videreudvikle vidensgrundlaget om regionens pesticidforureninger med henblik på udvikling af metoder, der kan muliggøre og effektivisere oprensning af pesticidpunktkilder. Samarbejdet vil desuden kunne omfatte og understøtte regionens øvrige indsatser over for jordforureninger, herunder overfor fx gamle renserier og regionens generationsforureninger. Aftaleparterne ønsker derfor at afsætte i alt **3 mio. kr. over tre år** til indgåelse af strategiske samarbejdsaftaler. Samarbejdsaftalerne kan suppleres med konkrete projekter efter behov. Der afrapporteres løbende til Miljøudvalget.

9.4 Paradigmeskifte på råstofområdet

Aftaleparterne noterer sig vigtigheden af et paradigmeskift mod en bæredygtig råstofforvaltning som et led i den grønne omstilling. Med afsæt i det hidtidige arbejde i Miljøudvalget ønsker aftaleparterne at kortlægge, hvad der har betydning for et paradigmeskifte, og hvad der kan understøtte skiftet. Endvidere ønsker aftaleparterne, at der igangsættes udviklingsprojekter i samarbejde med de store brugere af råstoffer om bl.a. substitution og øget genbrug med henblik på at mindske brugen af nye råstoffer.

9.5 Sundhedsinnovation – styrkelse af SDSI

Aftaleparterne er enige om at tilføre Syddansk Sundhedsinnovation 4,0 mio. kr. årligt, heraf 2,0 mio. kr. fra Regional udvikling og 2,0 mio. kr. fra Sundhed.

SDSI er i dag primært aktivitetsfinansieret, idet sygehusene har begrænset trækningsret på SDSI's kompetencer. Aftaleparterne ønsker, at denne trækningsret udvides med 1 mio. kr., fordelt på sygehusene og regionhuset. Endvidere ønsker parterne, at der anvendes 1 mio. kr. til øget dækning af faste udgifter, hvorved prisen for interne køb af ydelser fra SDSI kan nedsættes. Endelig ønsker aftaleparterne, at understøtte offentlig-privat samarbejde om innovation med afsæt i den regionale udviklingsstrategi og innovationsstrategien med 2 mio. kr.

9.6 Teknologipagt

Med økonomiaftalen for 2020 indtræder Danske Regioner nu i Teknologipagt-rådet. Region Syddanmark har i længere tid arbejdet med at sikre, at flere unger interesserer sig for STEM-uddannelserne, og at flere unge vælger uddannelserne. Aftaleparterne ønsker, at arbejdet på området gives et serviceeftersyn med henblik på, om der kan arbejdes endnu mere med en decideret teknologipagt i Region Syddanmark.

9.7 Dansk-tysk og internationalt samarbejde

Efter flere år med bevilling af midler til fejring af 100-året for Genforeningen nærmer Genforeningsåret sig. Aftaleparterne er enige om, at der skal være fokus på Genforeningsåret i 2020, herunder at projekter og markeringer udføres som planlagt, og at der bliver synlighed omkring Region Syddanmarks bidrag.

Aftaleparterne er enige om, at Udvalget for regional udvikling skal gennemføre et serviceeftersyn af det internationale samarbejde med henblik på evt. tilpasninger således, at det internationale arbejde afspejler og understøtter den nye regionale udviklingsstrategi.

9.8 Kollektiv trafik

Aftaleparterne er enige om at tilpasse tilskudsmodellen for kollektiv trafik i forbindelse med de ændrede økonomiske rammevilkår fra 2021 efter seneste udbud af driften på Vestbanen. Udbuddet indebærer, at den indgåede driftskontrakt og en forventet ny kontrakt om infrastrukturforvaltning tilsammen vil frigøre ca. 11,5 mio. kr. fra 2021. Tilskudsmodellen tilpasses, så driften af Vestbanen budgetteres særskilt, og tilskudsrammen til den regionale bustrafik fuldt ud fordeles efter objektive kriterier. I forbindelse med tilpasningen tilføres området 1,0 mio. kr. årligt til fordeling mellem de to selskaber.

Dette betyder en forøgelse af det årlige tilskud til regional bustrafik fra 2021 til FynBus med 2,0 mio. kr. og til Sydtrafik med 7,4 mio. kr. Da Sydtrafik pt. anvender en del af busrammen til finansiering af Vestbanen, indebærer ændringerne alt andet lige, at der i Sydtrafik frigøres ca. 10,5 mio. kr. i alt ekstra til buskørsel fra 2021.

FynBus er i særlig grad ramt af letbanebyggeriet, som har betydet tab af passagerer samt ekstra-omkostninger på grund af store ruteomlægninger i Odense. Hvis der må gennemføres rutelukninger som følge af letbanebyggeriet, risikerer FynBus' driftssituation at blive permanent forværret som følge af en midlertidig situation. I 2018 fik FynBus et midlertidig tilskud på 9,3 mio. kr. mod, at budgetrammen i 2019-2021 nedsættes med et tilsvarende beløb. Aftaleparterne er enige om, at midlerne forbliver i FynBus som et engangsbidrag til at sikre driftssituationen under letbanebyggeriet.

Aftaleparterne er enige om, at konsolideringsmidler ultimo 2019 fordeles som engangstilskud til trafik-selskaberne efter fordelingsnøglen. Tilskuddet skal bidrage til, at trafikselskaberne sikres bedre muligheder for at håndtere de mere langsigtede tilpasninger, som begge selskaber forventeligt står overfor.

Som noget nyt er rejsekortdata for hele regionen nu tilgængelige, og en ny mobilitetsstrategi er på trapperne. På denne baggrund ønsker aftaleparterne, at der sker en ajourføring af de regionale principper for bustrafik og dermed rammerne for det regionale rutenet. De ajourførte principper vil sammen med de nu tilgængelige rejsekortdata være pejlemærker for de løbende tilpasninger i begge trafikselskaber. Her er det fortsat helt afgørende, at betjeningen af uddannelsessøgende har høj prioritet og om muligt understøttes endnu mere, end de nuværende principper lægger op til.

Regionsrådet har tidligere fremsat ønske om fusion af de to trafikselskaber.

Trafikselskaberne har på baggrund af regionsrådets ønske netop fremsendt en opdateret rapport med en analyse vedr. mulighederne for samdrift og samarbejde mellem selskaberne. Der er enighed om, at rapporten drøftes med selskabernes politiske og administrative ledelser i Udvalget for Regional Udvikling med henblik på at vurdere potentialerne for at optimere driften af de to trafikselskaber.

Trafikselskaberne udbyder den regionale bustrafik med relativt lange kontraktperioder, som matcher afskrivningsperioden for busser og materiel. Ved kommende udbud af regionale busser skal nationale og EU-krav overholdes, og det forventes, at busserne skal være CO2-frie og på sigt også emissionsfrie. Realistisk set vil den teknologiske omstilling i en periode betyde, at den regionale busdrift fordyres. Aftaleparterne er enige om at arbejde for, at der indgås en aftale med staten herom. Endvidere vil Region Syddanmark følge teknologiudviklingen og bidrage til, at trafikselskaberne bedst muligt kan igangsætte omstillingen.

9.9 Oversigt over økonomi (mio.) vedr. Regional udvikling

Afsnit	Initiativ	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
3.	Miljøkompetencer, klimarigtige udbud	0,8	0,8	0,8	0,8	
9.1	Udviklingsstrategi, udmøntningspulje	10,0	10,0	10,0	10,0	
9.3	Pesticider, Jordforurening	1,0	1,0	1,0	-	
9.5	Syddansk Sundhedsinnovation	2,0	2,0	2,0	2,0	
9.8	Kollektiv trafik	1,0	1,0	1,0	1,0	Konsolidering

10. Det sociale område

10.1 Uændrede takster

Den toårige Styringsaftale for 2019 og 2020 lægger op til, at der i 2020 skal være fokus på, at de samlede udgifter på det specialiserede socialområde i Syddanmark skal falde – eller som minimum fastholdes – i forhold til 2019 i alle kommuner samt regionen.

Fra 2009 til 2019 er taksterne på regionens tilbud samlet set er reduceret med ca. 10 pct. I det lys er der derfor enighed om, at taksterne for 2020 ikke reduceres, men fastholdes uændrede (i gennemsnit).

10.2 Lighed i sundhed

Sundhed på socialområdets tilbud er en fortsat udfordring, idet borgerne ofte har store sundheds-problemer og markant lavere levealder end befolkningen som helhed. Det giver alt andet lige lavere livskvalitet for den enkelte. Målet med et øget fokus på lighed i sundhed er dermed, at borgerne oplever større livskvalitet gennem forbedret sundhed.

I 2020 skal derfor arbejdes med at videreudvikle årlige sundhedstjek og medicingennemgang samt sikre, at alle borgere hvert år har haft mulighed for at få gennemført et sundhedstjek. For at understøtte dette arbejde vil socialområdet oprette en ½ stilling, som får ansvaret for at koordinere disse sundhedstiltag.

10.3 Socialt Læringsakademi

Udvikling af Det Sociale Læringsakademi fortsætter i 2020, hvor der sættes fokus på øget kompetence-udvikling på tværs i organisationen.

Kompleksiteten i borgernes udfordringer og behov er stigende, derfor skal fagligheden hele tiden udvikles for at kunne møde behovene. Samtidig er det vigtigt at sikre, at alle nyansatte medarbejdere hurtigst muligt introduceres til centrale områder på socialområdet, herunder håndtering af magtanvendelser, dokumentationsarbejde m.m. Derudover skal den løbende kompetenceudvikling skabe bedre arbejdsmiljø og attraktive arbejdspladser, som både nuværende og nye medarbejdere har lyst til at være en del af.

Aftale om budget 2020 for Region Syddanmark

Vejle, den 21. oktober 2019:

Stephanie Lose, Venstre, regionsrådsformand

Poul-Erik Svendsen, Socialdemokratiet

Villy Søvndal, Socialistisk Folkeparti

Thies Mathiesen, Dansk Folkeparti

Morten Weiss-Pedersen, Det Konservative Folkeparti

Morten Brixtofte Petersen, Det Radikale Venstre

Marianne Mørk Mathiesen, løsgænger

11. Økonomisk oversigt

Sundhed

Afsnit	Emne	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
3.	Forøgelse af klimapulje	-	-	-	-	5,0
4.3	Demografi	206,0	206,0	206,0	206,0	
5.1.1	Personlig medicin, datastøttecenter	10,0	10,0	5,0	5,0	
5.1.2	MR-scanning ved akut apopleksi	5,0	9,5	9,3	9,3	
5.1.3	Hepatitis C	1,6	1,6	0,2	0,2	0,4
5.1.4	Frivillighedspolitik	3,0	3,0	3,0	3,0	
5.1.10	Center for Sårbare Patienter	1,5	1,5	1,5	1,5	
5.2.1	Psykiatriplan, fase 1	24,0	24,0	24,0	24,0	
5.3.1	Røde Kors, omsorgscenter	0,5	0,5	0,5	0,5	
5.3.4	Skalering, pulje	-	-	-	-	20,0
5.3.5	Understøttelse af nære sundhedsvæsen	3,0	3,0	3,0	3,0	
5.3.6	Skalering, IV pumper	-	-	-	-	10,0
6.	Uddannelse og Introforløb - 1. delaftale	20,0	20,0	20,0	20,0	
6.2.1	Kommunikationskompetencer	5,9	5,9	5,4	4,3	
6.2.2	Digitale løsninger, herunder uddannelse	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
6.2.3	Uddannelse, Simulationstræning	2,5	2,5	2,5	2,5	
6.2.4	Uddannelse, Styrkelse af lægelig videreuddannelse	4,0	4,0	2,0	2,0	
6.2.5	Arbejdsmiljø	2,5	2,5	-	-	
6.2.7	Adm. aflastning af klinisk personale	0,5	-	-	-	
7.2	Cybersikkerhed	4,0	4,0	4,0	4,0	20,0
8.3	Apparatur, genanskaffelsespulje	50,0	50,0	50,0	50,0	
9.5	Syddansk Sundhedsinnovation	2,0	2,0	2,0	2,0	
	SUNDHED I ALT	**356,0**	**360,0**	**348,4**	**347,3**	**65,4**

Regional Udvikling

Afsnit	Emne	2020	2021	2022	2023	Engangs 2019
3.	Miljøkompetencer, klimarigtige udbud	0,8	0,8	0,8	0,8	
9.1	Udviklingsstrategi, udmøntningspulje	10,0	10,0	10,0	10,0	
9.3	Pesticider, Jordforurening	1,0	1,0	1,0	-	
9.5	Syddansk Sundhedsinnovation	2,0	2,0	2,0	2,0	
9.8	Kollektiv trafik	1,0	1,0	1,0	1,0	+ evt. 2019
	REGIONAL UDVIKLING I ALT	**14,8**	**14,8**	**14,8**	**13,8**	